

Grænbókarvinna ríkisstjórnarinnar

Governmental work on the Green Paper

Kynning á félags- og trúnaðarráðsfundi Eflingar 11. mars 2021

Presentation for the joint general members' and Delegate Council meeting on 11 March 2021

Sólveig Anna Jónsdóttir, formaður Eflingar

SALEK: Baksagan

- **Þjóðarsáttin** 1990: hugmyndin um að sem nánust **samvinna verkalyðshreyfingarinnar og atvinnurekenda** væri fyrir bestu – mikill stuðningur innan forystu verkalyðshreyfingarinnar.
- Ekki kauphækkarnir og barátta fyrir þeim heldur „**stöðugleiki**“
- Leiddi þó ekki til stöðugleika heldur til aukins ójöfnuðar, fjármálakapítalisma og efnahagshrunsins 2008!
- Verkalýðshreyfingin **missti tengsl við almenning og varð rúin trausti** sbr. kannanir – yfirtekin af sérfræðingum og hugmyndum um stéttasamvinnu.
- **SALEK-verkefnið** (frá ca. 2011) var afkvæmi þessara hugmynda.
- **Gylfi Arnbjörnsson** hagfræðingur og fyrrum forseti ASÍ var helsti hugmyndafræðingur og hvatamaður SALEK-verkefnisins.

SALEK: background story

- **Þjóðarsáttin** 1990(the National Agreement): the idea that a closer cooperation between the labour movement and the employers would serve everyone – strongly supported by the labour movement leadership at the time
- No wage increases and collective struggle in favour of „stability“
- It did not lead to stability, but rather to increase of inequality, financialisation, growing capitalism and the economic crash of 2008!
- The labour movement lost its connection to the society and their trust – specialists took over and introduced ideas of class collaboration
- **SALEK-framework** (2011) was an offspring of these ideas
- **Gylfi Arnbjörnsson**, specialist and former president of the ASÍ was the biggest proponent of the SALEK-framework

SALEK-vinnan

- SALEK = **S**amstarf um launaupplýsingar og efnahagsforsendur kjarasamninga
- **Ríkið, SA og heildarsamtök launafólks** störfuðu formlega saman að SALEK 2013-2016 undir stjórn Ríkissáttasemjara (Bryndís Hlööversdóttir frá 2015)
- Farið var í ferðir til útlanda, fundir haldnir og skýrslur samdar. Norskur hagfræðiprófessor Steinar Holden ráðinn í vinnu.
- Algeng orð: „bætt vinnubrögð“, „efnahagsforsendur kjarasamninga“, „nýtt samningalíkan“ o.s.frv.
- **Skýrslur** má finna á vef Ríkissáttasemjara.

SALEK-work

- SALEK = Cooperation on wage and salary information and the underlying economic premises of wage agreements
- **Government, SA and the union federations** cooperated formally on SALEK 2013-2016 with the overview by the state mediator (Bryndís Hlööversdóttir frá 2015)
- Travels abroad, meetings held and reports compiled. Norwegian economist Steinar Holden employed.
- Common expressions: improved working methods, economic premises of wage agreements, new bargaining model, etc.
- Reports can be found on the state mediator website

SALEK: Innihaldið

- **Sérfræðinganefnd ákveður laun** allra á vinnumarkaði út frá „svigrúmi“. Mjög lágar hækkanir; alltaf prósentuhækkanir.
- **Launabil milli hópa fastsett** (t.d. milli menntaðra og ófaglærðra). Enginn möguleiki til áhrifa á því hvernig kökunni er skipt!
- **Heimildir Ríkissáttasemjara til afskipta stórauknar** – hægt að skikka félög undir miðlunartillögur.
- **Sjálfstæður sanningsréttur stéttarféлага aþnuminn** og þar með kjaraviðræður eins og við þekkjum þær dag afnumdar.
- **Verkfallsréttur aþnuminn** í reynd – bara hægt að biðja fallega innan „svigrúms“.
- Ekkert um hvernig eigi að stjórna tekjum auðstéttarinnar (sem hefur fjármagnstekjur) eða hvort miðstýrðar verðlagsnefndir eigi líka að stýra t.d. vaxtakjörum eða verðlagi! Sjá „[Leið Eflingar út úr kreppunni](#)“ bls. 5-6.

SALEK: contents

- **Specialist committees decide the wages and salaries** for all on the labour market using the available margin. Very low wage increases, always percentage based
- **The gap between salaries fixed** (ex. The gap between educated and unskilled workers). No possibility to influence how the cake will be divided.
- **State Mediator allowed great interventions** – unions can be overridden in the mediations
- **The independent bargaining rights repealed** therefore collective bargaining as we know it today would be abolished
- **The strike rights abolished** – one can only ask nicely within the scope
- No mention of how to manage the income of the rich(who have capital gains) or whether „price level committees“ should also decide interest rates or prices! See „[Leið Eflingar út úr kreppunni](#)“ p. 5-6.

SALEK: réttlætingarnar

- Litið á stéttabaráttu sem úrelta, óábyrga og hvímléiða.
- Aðal vandamál samfélagsins svokallaður „óstöðugleiki“ – ef allt er stöðugt (verðlag, gengi o.s.frv.) þá er allt gott.
- Verkafólk veldur kreppum og „óstöðugleika“ með kröfum sínum, ekki auðvaldskerfið, fjármálakerfið o.s.frv.
- Stéttaskipting, ójöfnuður og innbygggt óréttlæti auðvaldssamfélagsins eru ekki vandamálið.
- Hagsmunir verkafólks og atvinnurekenda fara saman – velviljaðir sérfræðingar útskýra og miðla málum ef þarf.
- Vísað til Norðurlandanna sem fyrirmyndar -- en ekki tekið tillit til munarsins á Íslandi og Norðurlöndunum varðandi t.d. húsnæðisstuðning, verðlag og bótakerfi!

SALEK: justifications

- The class struggle is seen as outdated, irresponsible and pesky
- The main societal problem is the so-called „instability“ – if all is stable (prices, exchange rate, etc.) then all is good.
- The working people and their demands are the reasons for „instability“ and crises, not the capitalist system, or the financial system, etc.
- Class division, inequalities and systemic injustice of the capitalist society are not an issue
- The interests of the workers and the employers are similar – well-willed specialists will explain and mediate issues, when necessary
- The Nordic states are referred to as exemplary – but without accounting for the differences between Iceland and Nordics regarding housing, prices, or the benefit system

Skipbrot SALEK og ný verkalýðshreyfing

- Aldrei náðist eining um SALEK-verkefnið meðal baklandsins í stéttarfélagunum. Einstök félög mótmæltu.
- **Hafnað** á [42. þingi ASÍ í október 2016](#): „... grunnur að nýju íslensku samningalíkani verður ekki unninn við núverandi aðstæður...“
- **2017-2018**: Breytingar og endurnýjun í verkalýðshreyfingunni – ný forysta í stærstu verkalýðsfélögum landsins (VR og Eflingu)
 - [Grein Sólveigar Önnu og Ragnars Þórs um SALEK](#) frá 26.11.2020
- **Mikið áfall fyrir gömlu forystu og sérfræðinga ASÍ** að missa vonina um SALEK – sérstök auglýsingaherferð keypt í maí 2018 til að vara við hættulegum nýjum áherslum og dásama Þjóðarsáttar / SALEK-hugmyndafræðina!

The wrecking of SALEK the renewal in the labour movement

- An agreement about SALEK was never reached amongst unions. Some unions opposed.
- **Declined** on the [42. ASÍ congress in October 2016](#): „... the foundations of the new Icelandic bargaining model should not be decided in the current circumstances...”
- **2017-2018**: Changes and renewal in the labour movement – new leadership in the largest unions (VR, Efling)
- [Article by Sólveig Anna and Ragnar Þór about SALEK](#) from 26.11.2020
- **Shocking to the old leadership and specialists from ASÍ to lose hopes for SALEK** – special advertising campaign in May 2018 to warn about the dangerous new emphasis praise the National agreement and SALEK framework

Auglýsingin „[Kaupmáttur](#)“ frá maí 2018 á YouTube-rás ASÍ (einnig mörg fleiri sams konar myndbönd)

- ASÍ fjárfesti í sérstakri áróðursherferð gegn nýjum leiðtogum í aðildarfélögum ASÍ og málflutningi þeirra
- Hæðst að herskárri baráttu verka- og láglounafólks og hún sýnd sem hættuleg, barnaleg og úreld.
- Talað um vondu „ólgu og átakaárin“ og „gamla kerfið“ 1970-1990 í andstöðu við góðu og nútímalegu „samkomulagsárin“ eftir 1990.
- Þjóðarsáttin og SALEK, arfleifð Gylfa Arnbjörnssonar, sagt vera lausnin.

Advertisement „Kaupmáttur (purchasing power)“ from May 2018 on the ASÍ YouTube channel (many similar ads)

- ASÍ invested in a special campaign against the new leadership of the unions in ASÍ and their rhetoric
- The campaign mocks workers struggle and portrays it as dangerous, infantile and outdated
- It refers to the „turmoil and conflict years“ and „the old system“ from 1970-1990 to contrast it with the good and modern „cooperation years“ after 1990
- The National Agreement and SALEK, legacy of Gylfi Arnbjörnsson, presented as solution

GAMLA KERFISINS

Hvað er „Grænbók“?

Úr [loforðapakka ríkisstjórnarinnar vegna Lífskjarasamninganna](#) sem undirritaðir voru 3. apríl 2019:

33. Stjórnvöld og heildarsamtök á vinnumarkaði vinni saman að gerð grænbókar um framtíðarumhverfi kjarasamninga og vinnumarkaðsmála. Grænbókin verði lögð fyrir Alþingi til umfjöllunar áður en stefnumarkandi ákvarðanir verði teknar.

- Grænbók er íslensk þýðing á „green paper“ sem þýðir **skjal með tillögum til umræðu**. Mildara en Hvítbók („white paper“) sem eru útfærðar tillögur um lagasetningu.

What is the green paper?

Excerpt from the [government promise package in addition to The Quality of Life Agreement](#) signed on 3. April 2019:

33. The government and labour market parties work together to create a green paper on the future of the collective bargaining and labour market issues. The green book shall be presented to the parliament before policy decisions are made

- Green paper is a document with proposals for discussion. White paper is a document with proposals for legislative changes.

Grænbókin sem skaut upp kollinum

- Fulltrúar ríkisstjórnarinnar kynntu framlag hennar fyrir fulltrúum Eflingar og annarra samflotsfélaga á fundi í Karphúsinu 31. mars 2019. Ekki var minnst á Grænbók þar og ekki við nein önnur tækifæri.
- Ekki er minnst á Grænbók eða „**vinnumarkað**“ í Lífskjarasamningi sem var undirritaður 3. apríl 2019.

Yfirlýsing ríkisstjórnar Íslands

Kjarasamningi þessum fylgir yfirlýsing ríkisstjórnarinnar, m.a. um eftirtalin atriði: Tekjuskatt, fæðingarorlof, barnabætur, húsnæðismál, lífeyrismál, félagsleg undirboð, hagstjórn, verðlag og verðtryggingu, einföldun regluverks og eftirlit.

Reykjavík, 3. apríl 2019

Samningurinn sem Efling undirritaði

Yfirlýsing ríkisstjórnarinnar

Hagstjórn, vinnumarkaður og verðlag

The green paper that appeared out of the blue

- Representatives of the government presented their input to the labour market parties at Karphúsið on 31 March 2019. There was no mention of the green paper on that occasion, or at any other point in the negotiations
- There is no mention of the green paper or the labour market in the Quality of Life Agreement, which was signed on 3 April 2019

Yfirlýsing ríkisstjórnar Íslands

Kjarasamningi þessum fylgir yfirlýsing ríkisstjórnarinnar, m.a. um eftirtalin atriði: Tekjuskatt, fæðingarorlof, barnabætur, húsnæðismál, lífeyrismál, félagsleg undirboð, hagstjórn, verðlag og verðtryggingu, einföldun regluverks og eftirlit.

Reykjavík, 3. apríl 2019

**Hagstjórn,
vinnumarkaður
og verðlag**

**The agreement
signed by Efling**

**Government's
statement**

EFLING

Hvaðan kom Grænbókin?

Frá haustinu 2019 hefur verið talað innan ASÍ um að **verkalýðshreyfingin hafi í Lífskjarasamningunum gefið ríkisstjórninni og SA loforð** um þátttöku í vinnu við Grænbók.

- **Engar upplýsingar:** Enginn fulltrúi Eflingar fékk upplýsingar um að „Grænbók“ væri hluti af samkomulagi við stjórnvöld vegna Lífskjarasamninga.
- **Engin kynning:** Grænbók eða önnur endurskoðun á umhverfi kjarasamninga var aldrei kynnt fyrir Eflingu.
- **Ekkert samþykki:** Enginn fulltrúi Eflingar hefur undirgengist samkomulag við stjórnvöld um Grænbókarvinnu.

Where did the green paper come from?

Starting from the autumn 2019 discussions were held in ASÍ about the promise the labour movement made to the government and SA to participate in the work on the green paper when we signed the Quality of Life Agreement

- **No information:** No representative of Efling received information that the green paper supposedly is a part of the agreement with the government stemming from the Quality of Life Agreement
- **No presentation:** The green paper or other reviews of the environment of the collective agreements were never presented to Efling
- **Nothing was approved:** No representative of Efling has embraced the cooperation with the government regarding the green paper

Grænbókarvinnan: ASÍ

- Fram hefur komið eindreginn vilji af hálfu ASÍ til að taka þátt í Grænbókarvinnu forsætisráðuneytisins og sú hugmynd viðurkennd að ASÍ sé skuldbundið til þess samkvæmt Lífskjarasamningunum.
- Engin stefnumótunarvinna hefur þó farið fram innan ASÍ um afstöðu til Grænbókarvinnu eða „vinnumarkaðsmódelis“ síðan árið 2016.
- Þegar forsætisráðuneytið óskaði eftir gögnum frá ASÍ í nóvember 2019 stóð til að senda stefnumótunarskjöl frá tíð Gylfa Arnbjörnssonar auk óútgefnar skýrslu sem síðast var unnið í af starfsmanni Ríkissáttasemjara árið 2016.
- Engin tilraun hefur verið gerð til að kanna viðhorf félagsmanna til málsins – engin málefnavinna á ASÍ þingi haustið 2019.
- „Nefnd um umhverfi kjarasamninga“ innan ASÍ var ekki skipuð fyrr en árið 2021, löngu eftir að forsætisráðuneytið hóf að kalla eftir upplýsingum frá einstökum aðildarfélögum.

Work on the green paper: ASÍ

- There has been a strong will on the part of ASÍ to participate in the ministerial work on the green paper and the idea was acknowledged that ASÍ is obliged to participate due to the Quality of Life Agreement
- No policy-making within ASÍ regarding the approach to the green paper or the labour market model since 2016
- When in November 2019 the Prime Minister Office requested ASÍ to send policy documents, the old documents from the time of Gylfi Arnbjörnsson were sent along with an unpublished report last worked on by the State Mediator Office's employee in 2016
- No attempt has been made to investigate members' attitudes to the issue - no work at the ASÍ congress in autumn 2019.
- The committee on the collective agreements environment within ASÍ was not established before 2021, long after the Prime Minister Office started to call for information from involved parties

Grænbókarvinnan: forsætisráðuneytið

- Virðist vera mikið kappsmál forsætisráðuneytisins – þó ekkert minnst á málefnið í [stjórnarsáttmála](#).
- Bryndís Hlöðversdóttir fyrrum ríkissáttasemjari [tekur við stöðu ráðuneytisstjóra í forsætisráðuneytinu](#) í lok árs 2019.
- 18.9.2020 er [tilkynnt](#) um ráðningu Hennýjar Hinz fyrrum aðalhogfræðings ASÍ til forsætisráðuneytisins þar sem hún mun „starfa að gerð grænbókar um vinnumarkaðsmál“
- Haustið 2020 er skipuð „grænbókarnefnd“ á vegum forsætisráðuneytisins en í henni eru eingöngur fulltrúar atvinnurekenda og stjórnvalda (Vilhjálmur Egilsson fyrrv. frvkstj. SA, Elín Blöndal frá Reykjavíkurborg og Henný Hinz)
- Í nóvember 2020 sendir Henný út „Bréf frá grænbókarnefnd um kjarasamninga og vinnumarkaðsmál“ til formanna stéttarféлага. Heildarsamtökin / ASÍ eru ekki með í samskiptunum.

Green paper work: Prime Minister Office

- Seems to be a key matter for the Prime Minister's Office – yet no mention of the issue in the governmental platform
- Bryndís Hlööversdóttir former state mediator [took the position of the Permanent Secretary of the Prime Minister's Office](#) at the end of 2019
- 18.9.2020 announcement of the employment of Henný Hinz the former economist at ASI at the Prime Minister's Office, where her role is to „work on the creation of the green paper regarding the labour market issues“
- In autumn 2020 the ministry establishes the „green paper committee“, consisting solely of representatives of the employers and the government (Vilhjalmur Egilsson former CEO of SA, Elín Blöndal from Reykjavíkurborg and Henný Hinz)
- In November 2020 a „Letter from the committee on the green paper regarding the collective agreements and the labour market issues“ was sent to the chairmen of the unions by Henný. Labour market organisations / ASI not included in the communication.

Grænbókarvinnan: Ósvaraðar spurningar

„Nýtt vinnumarkaðslíkan“ gæti þýtt algjöra kollvörpun á núverandi möguleikum íslensks verkafólks til að hafa áhrif á sín lífskjör.

- Hvers vegna hefur ríkisstjórninni verið leyft að láta eins og verkalýðshreyfingin hafi gefið loforð um þátttöku í verkefni sem stærstu tvö aðildarfélög ASÍ (VR og Efling) kannast ekki við?
- Hvers vegna er opin, gagnsæ og lýðræðisleg umræða meðal félagsmanna og baklands í verkalýðsfélögum ekki gerð að skilyrði fyrir frekara framhaldi vinnunnar?
- Hvaðan kemur brennandi áhugi stjórnvalda á Grænbókarvinnu, hvaða hagsmunir ráða þar för og hvers vegna endurspeglar opinber stefna ríkisstjórnarinnar ekki þennan áhuga?

Green paper work: questions without answers

A “new labour market model” could mean a complete overthrow of the current possibilities for Icelandic workers to influence their living conditions and rights

- Why has the government been allowed to act as though the labour movement had promised to participate in the project of which the two biggest unions (VR and Efling) had no knowledge?
- Why is an open, democratic and transparent debate between the members and the staff of the unions not a pre-condition for further work?
- Where does the government's keen interest in Green Paper work come from, what interests dominate it and why does the government's public policy not reflect this interest?

NOTHING ABOUT US, WITHOUT US

„EKKERT
UM OKKUR
ÁN OKKAR“